

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Lenky Oulíkové a Mgr. Sylvy Šiškeové v právní věci žalobkyně: **A. VV. a. s.,** zastoupená advokátkou JUDr. Mgr. Petrou Novákovou, Ph.D., se sídlem Chodská 1366/9, Praha 2, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 3. 2020, č. j. 9225/20/5200-11431-711360, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 15. 2. 2022, č. j. 65 Af 28/2020-67,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Finanční úřad pro Olomoucký kraj (dále jen „správce daně“) stanovil žalobkyni na základě výsledku daňové kontroly platebním výměrem ze dne 22. 2. 2019 k přímé úhradě daň z příjmů právnických osob vybíranou srážkou za zdaňovací období roku 2013 ve výši 855 352 Kč. Žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl odvolání žalobkyně a rozhodnutí správce daně potvrdil.

[2] Původně jediný akcionář žalobkyně Ing. B. VV. prodal nově založené kyperské společnosti WW. A. Ltd 92,9 % akcií žalobkyně. Akcie WW. A. Ltd předtím vyčlenil do kyperského mezinárodního trustu WW. B. Trust. Kupní cenu akcií hradila WW. A. Ltd Ing. B. VV. ve splátkách z dividend následně vyplácených žalobkyní společnosti WW. A. Ltd, na

které se vztahovalo osvobození od daně dle § 19 odst. 1 písm. ze) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „ZDP“). Žalovaný dospěl k závěru, že byl naplněn objektivní i subjektivní prvek zneužití práva. Pokud by k prodeji nedošlo a dividenda v částce 4 847 000 Kč vyplacená v roce 2013 společnosti WW. A. Ltd náležela Ing. B. VV., měla žalobkyně povinnost srazit daň vybíranou srážkou dle § 36 odst. 2 písm. a) ZDP ve výši 15 %. Žalovaný proto aproboval postup správce daně, který dodatečně stanovil žalobkyni daň vybíranou srážkou ve výši 855 352 Kč.

[3] Žalobkyně brojila proti napadenému rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci (dále jen „krajský soud“), který se ztotožnil s hodnocením žalovaného a žalobu napadeným rozsudkem zamítl.

[4] Krajský soud dospěl k závěru, že ekonomický smysl a podstata v něm popsaných transakcí nekorespondovaly s účelem normy upravující podmínky pro získání daňového zvýhodnění. Daňovým subjektem byly vytvořeny umělé a nestandardní vazby, v jejichž důsledku mu plynula daňová výhoda představující úsporu na dani z příjmů. Poukázal na to, že finanční prostředky, které byly vyplaceny žalobkyní WW. A. Ltd formou dividend, byly poté vyplaceny z převážné části na účet Ing. B. VV. jako splátka kupní ceny akcií. Vzal v úvahu též personální propojení trustové struktury a postavení Ing. A. XX. v jejím rámci. Neztotožnil se s účelem trustu tvrzeným žalobkyní ani s údajným důvodem pro vytvoření holdingové společnosti. Okolnosti, na něž žalobkyně poukazovala, nebyly podle krajského soudu způsobilé vyvrátit závěr o absenci ekonomické racionality transakcí a neúčelnosti trustové struktury v kontrolovaném období. Krajský soud neshledal důvodnými ani námitky žalobkyně, že se žalovaný nevypořádal s některými jejími námitkami a neprovedl navržené důkazy.

II. Kasační stížnost a vyjádření k ní

II. 1. Kasační stížnost

[5] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) namítá, že se krajský soud nevypořádal s množstvím uplatněných žalobních námitek a pominul celkový kontext případu.

[6] Nesouhlasí s právním názorem krajského soudu, že jí v důsledku umělých a nestandardních vazeb plynula výhoda představující úsporu na dani, kterou by byla nucena odvést při jiném způsobu vyvedení dividend, neboť byla pouze plátcem daně, nikoli poplatníkem. Nedošlo k vyvedení dividend, ale jejich řádné výplatě na základě rozhodnutí valné hromady.

[7] Zdůrazňuje, že v roce 2012 v České republice neexistovalo srovnatelné řešení nástupnictví, které Ing. B. VV. požadoval. Kupní cena 40 000 000 Kč, za kterou akcie prodal, byla stanovena jako fixní a po její úhradě neměl nárok na další plnění. Pokud by si namísto prodeje akcií vyplatil dividendu z podílu na zisku za období let 2012 až 2021, obdržel by po odvodu srážkové daně více než 90 milionů korun, aniž by musel platit náklady na právní a ostatní poradenství. Údajná úspora na srážkové dani činila 6 milionů korun. Dle stěžovatelky tvrzení krajského soudu, že hlavním účelem bylo osvobození od daně, znamená, že dle krajského soudu je 40 milionů více než 90 milionů, což je z matematického

pohledu nesmysl. Již to dokládá nezákonnost úvahy krajského soudu a napadeného rozsudku.

[8] Dále namítá, že správní orgány ani krajský soud neprokázaly naplnění objektivní a subjektivní složky testu zneužití práva. Poukazuje na to, že skutková situace se podstatně liší od případu řešeného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2019, č. j. 6 Afs 376/2018-46. Akcie byly prodány proto, aby se staly součástí trustu. Důvodem prodeje bylo, aby Ing. B. VV. získal určitou protihodnotu a v případných jiných řízeních, např. dědickém, nemohl nikdo namítat, že se „vzdal" části svého majetku. Pokud by k prodeji nepřistoupil, získal by na dividendách více a byl by nadále vlastníkem akcií. Důvody, které Ing. B. VV. vedly k převodu akcií do trustové struktury, spočívaly ve snaze zajistit kontinuitu výkonu podnikatelské činnosti stěžovatelky bez jeho osoby, když začínalo být zřejmé, že žádné z jeho dětí nebude schopno stěžovatelku převzít a vést, a snaha, aby stěžovatelka dlouhodobě generovala prostředky pro zachování rozumného života jeho dětí a jejich potomků, zejména zajištění zdraví a vzdělání, aniž by došlo k rozmělnění majetku v dědickém řízení, které by mohlo vést ke sporům v řízení stěžovatelky. Vzhledem k tomu, že v roce 2012 český právní řád neumožňoval řešit situaci dle představ Ing. B. VV., zvolil kyperský mezinárodní trust. Jelikož neexistovala transakce, která by umožňovala majetek převést přímo kyperskému trustu, zvolil variantu doporučenou kyperskými právníky, se založením holdingové společnosti, jejím převodem do majetku určeného správce a následné pořízení akcií holdingovou společností. Činnost LMI měla spočívat primárně v držbě akcií a výkonu akcionářských práv. Nadto bylo pravděpodobné, že výnosy z dividend budou investovány do nákupu akcií jiných společností.

[9] Ke smyslu existence LMI stěžovatelka poukazuje na odborné vyjádření prof. C. D., podle nějž lze vytvoření správcovské společnosti považovat za standardní mj. z důvodů eliminace případného možného střetu zájmů správce trustu a výkonného vedení obchodní korporace ohledně některých podnikatelských rozhodnutí, jakož i k vymezení odpovědnosti jednotlivých aktérů. Odmítá názor krajského soudu, že tyto důvody popíralo postavení Ing. A. XX. v trustové struktuře. Krajský soud přehlíží, že prof. C. D. se vyjadřovala ke konkrétní struktuře, a bylo jí tedy známo i postavení Ing. A. XX. Navíc šlo o eliminaci možného střetu zájmů správce trustu a stěžovatelky. Ing. A. XX. nebyl správcem trustu. Z pohledu trustu nebyl tím, kdo by vykonával jakoukoli činnost a nesl za ni odpovědnost. Konflikt zájmů definovaný prof. C. D. tak u něj nikdy nemohl nastat.

[10] Důvody začlenění WW. A. Ltd do struktury je dle stěžovatelky třeba posuzovat z pohledu znalostí a zkušeností s trustovými strukturami v České republice v roce 2012. V té době nebylo jisté, jakou právní podobu mají mít akty týkající se trustových struktur včetně svěřenského fondu. Rozšířeným názorem bylo, že lze majetek do trustových struktur pouze darovat či prodat, pouhé vyčlenění bylo považováno za riskantní. Z dostupných variant byla zvolena co nejtransparentnější varianta, prodej. Dále poukazuje na nejasnosti ohledně daňového režimu svěřenského fondu a obdobných struktur v roce 2014. V roce 2012 nebylo možné předvídat, k jaké regulaci ve vztahu ke svěřenskému fondu, natož k zahraničním entitám, zákonodárce přistoupí.

[11] Stěžovatelka dále namítá, že osvobození od daně nemohlo být účelem transakce, neboť v době převodu akcií byl součástí platného práva § 4 odst. 1 písm. zf) zákona č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů (dále jen „zákon č. 458/2011 Sb."), kterým bylo do českého právního řádu zavedeno osvobození příjmů z dividend od daně z příjmů fyzických osob. V době splácení kupní ceny tedy neměl být dividendový příjem zdaňován.

[12] Stěžovatelka z hlediska celkového kontextu zdůrazňuje, že WW. B. TRUST a WW. A. Ltd jsou fungující entity naplňující účel, pro který byly vytvořeny. Stěžovatelka doložila, že jednomu z beneficientů byl opakovaně vyplacen příspěvek na úhradu životních nákladů spojených se studiem. Byly doloženy zápisy z jednání statutárního orgánu WW. A. Ltd pojednávající o výplatě dividendy trustu a daňové doklady, z nichž je zřejmé, že jsou prováděny úhrady administrativních nákladů spojených s činností společností.

[13] Stěžovatelka vytýká krajskému soudu, že se nezabýval výše uvedenými jednotlivými podstatnými okolnostmi, přestože pro řádné posouzení, zda došlo ke zneužití práva, je klíčový kontext věci. Má za to, že také skutečnost, že se Ing. B. VV. od trustové struktury oddělil a neponechal si práva trust přímo ovlivňovat, není beneficientem ani tzv. posledním oprávněným, nesvědčí o tom, že by se jednalo o strukturu vytvořenou pouze „na oko".

[14] Pokud jde o smlouvu o převodu akcií s odkládací podmínkou (*call option*) mezi Ing. A. XX. a WW. A. Ltd (dále též „opční smlouva"), byla dohodou smluvních stran ukončena. Byla uzavřena pouze z opatrnosti jako pojistka pro nepředvídatelné události. Při prodeji akcií by se navíc stala součástí trustu kupní cena, se kterou by bylo možno dle pravidel trustu nakládat. Nadto by v případě nepředvídatelné události právě prodej stěžovatelky zajistil její kontinuitu, což byl další cíl založení trustové struktury.

[15] Pokud krajský soud považuje za nepravděpodobné, že by Ing. B. VV. svěřil majetek do správy třetích osob bez závazného pokynu pro výplatu prostředků, právě to učinil. I ze stanoviska prof. C. D. plyne, že ke vzniku WW. B. TRUST došlo. K tomu stěžovatelka poukazuje na podstatu fungování trustu a širokou diskreci a současně fiduciární povinnost jeho správce. Dle stěžovatelky to, co se jeví krajskému soudu nepravděpodobné, je typickou vlastností tzv. diskrečních trustů, kterým WW. B. TRUST je. Krajský soud pomíjí roli správce trustu a protektora.

[16] Stěžovatelka namítá, že v daňovém řízení navrhla provést výslech správce a protektora trustu za účelem doložení skutečného fungování trustu, objasnění role správce a zdůvodnění jeho postupu při (ne)vyplacení prostředků z trustu beneficientům. Výslech správce však proveden nebyl a byl nezákonně nahrazen žádostmi o mezinárodní výměnu informací. Krajský soud tento postup aproboval z důvodu, že stěžovatelka předložila prohlášení správce, která nejsou schopna zvrátit důkazní situaci. Toto zdůvodnění považuje za nezákonné, neboť krajský soud tím hodnotil důkaz před jeho provedením. Nesouhlasí s krajským soudem, že její procesní aktivita zhojila nezákonnost postupu správního orgánu.

[17] Stěžovatelka uvádí, že z prohlášení správce trustu ze dne 9. 5. 2022, které předložila ke kasační stížnosti a které je souladné s předchozím prohlášením přiloženým k druhému doplnění odvolání, jednoznačně vyplývá, že pro výplatu beneficientům nebyl dříve než v

lednu 2019 shledán důvod, neboť od založení trustu do listopadu 2018 správce trustu neobdržel od žádného beneficienta žádost o benefit a ani od protektora nebo od zakladatele nedostal relevantní informaci, že by některý z beneficientů měl mít potřebu čerpat benefit na zdravotní péči, trpěl nouzí nebo měl potřebu získat podporu na rozvoj jeho obchodních aktivit. Poukazuje na vyjádření ředitelky správce trustu, v němž uvádí, že „*in exercising our discretion, we take into account all information available to us, including (in no particular order) the funds in the Trust available for distribution now and the funds likely to be available in the future, the needs of each beneficiary, and the wishes of the Settlor*". Z toho je zřejmá nesprávnost tvrzení krajského soudu, že ze správního spisu vyplynulo, že od založení trustu mělo být provedeno několik výplat beneficientům. To se týká i údajné „vadnosti" výplaty prvního příspěvku.

[18] Stěžovatelka namítá nezákonnost právního názoru krajského soudu ohledně postavení správce a protektora WW. B. TRUST. Nesouhlasí s tvrzením krajského soudu, že správce trustu je bez souhlasu protektora oprávněn pouze k vedení účetnictví a souvisejícím činnostem, a jeho postavení je tudíž pouze formální, neboť v podstatných otázkách týkajících se trustu potřebuje souhlas protektora. Podle stěžovatelky to svědčí o nepochopení role správce a protektora, které vysvětlila ve stanovisku prof. C. D. Nastavení rolí, oprávnění a odpovědnosti správce trustu a protektora tak, jak bylo vymezeno v WW. B. TRUST, je z pohledu zákona o kyperském mezinárodním trustu možné a z pohledu praxe běžné. Z nastavení vztahů mezi správcem a protektorem nelze usuzovat na formálnost postavení správce trustu.

[19] Dále stěžovatelka namítá, že je zavádějící tvrzení krajského soudu, že přístup k internetovému bankovnictví WW. A. Ltd měl v roce 2013 toliko Ing. A. XX. Z podkladů ve správním spise vyplývá, že od roku 2015 jsou všechny příkazy v rámci internetového bankovnictví zadávány přes přístup ZZ. A. Ltd. Jednalo se o 22 příkazů, které autorizovala paní Stewart, ředitelka WW. A. Ltd. Ta tedy rovněž disponovala a disponuje neomezeným a nezávislým přístupem. Navíc postup schválení a otevření bankovního účtu u PPF banky společností WW. A. Ltd je popsán v zápise statutárního orgánu ze dne 10. 1. 2013 včetně osob oprávněných za společnost s bankou jednat.

[20] Stěžovatelka se domnívá, že prokázala, že důvodem převodu akcií do trustové struktury byla snaha Ing. B. VV. v dlouhodobém horizontu zachovat její činnost tak, aby byla schopna generovat zisk pro zabezpečení života jeho potomků a nedošlo k ohrožení či ukončení její činnosti vlivem dědických sporů. S ohledem na právní stav v roce 2012 se Ing. B. VV. rozhodl využít kyperský mezinárodní trust, jehož výhodou bylo, že se nejednalo toliko o pořízení pro případ smrti, ale umožňoval též výplaty peněžních prostředků za života Ing. B. VV. Současně umožňoval definovat základní principy, kterými se bude správa trustu řídit, a pro případ, že beneficient nepovede řádný život, výplatu vyloučit. K tomu stěžovatelka poukazuje na listinu přání. Žádný jiný cíl Ing. B. VV. převodem akcií nesledoval.

[21] Stěžovatelka má za to, že žalovaný ani krajský soud neprokázali naplnění objektivní, natož subjektivní složky dvoustupňového testu zneužití práva.

[22] Z výše uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a současně zrušil též napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

II. 2. Vyjádření žalovaného

[23] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku, s jehož právními závěry se plně ztotožňuje. Vzhledem k tomu, že uplatněné námitky jsou v podstatě shodné s žalobními námitkami a odvolacími důvody, odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí a vyjádření k žalobě, v nichž se s nimi vypořádal.

[24] Dále podrobně popisuje skutková zjištění uvedená v napadeném rozhodnutí. Zdůrazňuje, že WW. A. Ltd neměla v době uzavření smlouvy o prodeji akcií finanční prostředky na zaplacení jejich ceny. Téměř celá částka dividend vyplacených v letech 2013 až 2017 byla vždy použita na splátky ceny akcií a půjček od Ing. A. XX. a jeho syna B. XX. První splátka kupní ceny byla hrazena z půjčky od B. XX., kterou WW. A. Ltd splatila včetně úroků z dividend vyplacených stěžovatelkou. Z účtu WW. A. Ltd nebyla od jeho založení dne 10. 1. 2013 do vyhotovení výpisu dne 4. 10. 2018 vyplacena žádná částka beneficientům. Akcie stěžovatelky mohly být převedeny do trustu prostřednictvím Smlouvy o výkonu správy cizího majetku v WW. B. TRUST (dále též „Smlouva o WW. B. TRUST“) stejně jako akcie společnosti WW. A. Ltd. Vzhledem k propojení zainteresovaných osob muselo být předem dohodnuto, že společnosti WW. A. Ltd bude poskytnuta půjčka na první splátku akcií a že v dalších letech budou splátky financovány z dividend. Účel založení trustu nebyl v předmětném roce naplňován. Hlavním účelem šetřené transakce bylo osvobození vyplacených dividend od srážkové daně vytvořením umělých podmínek pro jeho dosažení, které byly umožněny propojením osob, které se na transakci podílely. Stěžovatelka nesrazila a neodvedla daň z vyplacených dividend, a neodůvodněně tak přinesla daňovou výhodu Ing. B. VV. a zkrátila stát o daňové příjmy. Pokud by Ing. B. VV. neprodal akcie stěžovatelky a dividenda v částce 4 847 000 Kč vyplacená WW. A. Ltd v roce 2013 by náležela Ing. B. VV., měla stěžovatelka povinnost srazit daň vybíranou srážkou dle § 36 odst. 2 písm. a) ZDP ve výši 15 %. Žalovaný trvá na tom, že transakce byla provedena za účelem osvobození vyplacených dividend od srážkové daně. To podle žalovaného podporuje i opční smlouva, která byla v platnosti od 10. 8. 2012 do 8. 12. 2017. Pokud by akcie stěžovatelky Ing. A. XX. odkoupil, majetek by nezůstal zachován pro potomky Ing. B. VV. Žalovaný poukazuje i na to, že opční smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou a ve smlouvě, kterou správci daně na výzvu Ing. A. XX. předložil, nebyla uvedena cena. Nebylo tedy ošetřeno, zda by pro beneficienty v případě uplatnění opce zůstaly v trustu finanční prostředky.

[25] Stěžovatelka ve svém odvolání tvrdila, že založením WW. A. Ltd bylo zaručeno, že výměnou za akcie dostane Ing. B. VV. *„ekvivalent jejich hodnoty v podobě jiné majetkové hodnoty, což bylo pro pana B. VV. z hlediska zachování jeho majetkových hodnot rozhodné*“. Žalovaný pokazuje na to, že této majetkové hodnoty měl dosáhnout prodejem akcií nově vytvořené společnosti WW. A. Ltd, která na jejich splacení využila osvobozených dividend plynoucích ze stejné majetkové účasti. Stěžovatelka, WW. A. Ltd a WW. B. TRUST jsou propojeny osobou Ing. A. XX., a založení WW. A. Ltd tedy nelze zdůvodňovat eliminací možného střetu zájmů správce trustu a výkonného vedení stěžovatelky. Upozorňuje také, že o výplatě dividend společnosti WW. A. Ltd rozhodovali Ing. B. VV. a Ing. A. XX.

[26] Pokud jde o požadavky Ing. B. VV. na výplatu beneficientům dle listu přání, stěžovatelka sama s odkazem na stanovisko prof. C. D. upozorňovala, že list přání je právně nezávazný. Zároveň však Ing. B. VV. v čestných prohlášeních předložených v rámci daňové kontroly zdůraznil, že založil WW. B. TRUST s cílem zajistit dětem především odpovídající přístup k potřebné zdravotní péči, ke vzdělání na střední a vysoké škole v odpovídajícím standardu a zajistit jejich minimální životní úroveň. K první výplatě beneficientovi přitom došlo až v závěru daňové kontroly po seznámení stěžovatelky s výsledkem kontrolního zjištění. Podle listu přání mělo být od založení trustu provedeno několik výplat a výplata provedená dne 30. 1. 2019 měla proběhnout odlišně.

[27] K odkazu stěžovatelky na prohlášení ředitelek správce trustu z května 2022 předložené ke kasační stížnosti žalovaný namítá, že nebylo předloženo v řízení před krajským soudem a argumentace nebyla uplatněna v žalobě, a proto by měla být odmítnuta pro nepřípustnost podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Dále poukazuje na to, že pro výplatu příspěvku C. VV. dne 30. 1. 2019 musel správce trustu speciálně schválit výplatu dividend od WW. A. Ltd do WW. B. TRUST, neboť do té doby trust nedisponoval žádnými prostředky pro plnění potřeb beneficientů a neměl za tím účelem ani založen bankovní účet. Trvá na tom, že trust v roce 2013 nefungoval a nebyly v něm finanční prostředky pro výplaty beneficientům. Tvrzení v prohlášení správce trustu proto považuje za účelové. WW. A. Ltd v roce 2013 disponovala pouze prostředky z výplaty dividend a z půjček a měla pouze výdaje spojené se splátkou kupní ceny akcií a zajištěním vlastní správy.

[28] Žalovaný v těchto objektivních okolnostech spatřuje zjevnou účelovost transakce týkající se prodeje akcií Ing. B. VV. společnosti WW. A. Ltd. Judikatura nevyžaduje, aby získání neoprávněné daňové výhody bylo jediným cílem a výsledkem zneužívajícího jednání, postačí, pokud jde o cíl hlavní, zjevně převažující.

[29] Nestandardnost a účelovost transakce dle žalovaného dokresluje i zjištění správce daně ohledně angažovanosti kyperských ředitelek A. B. a B. C. v šetřené transakci. Obě jsou ředitelkami WW. A. Ltd, správce trustu ZZ. B. Ltd i ZZ. A. Ltd (100% vlastník ZZ. B. Ltd). Dle údajů z celosvětové databáze společností Orbis jsou zainteresovány ve více než 100 společnostech, které sídlí na stejných adresách. To svědčí o tom, že jejich působení v WW. A. Ltd a WW. B. TRUST je formální a jsou do transakce zapojeny za účelem naplnění zákonných podmínek pro vznik a fungování společností a trustů na Kypru. O tom svědčí i faktury za roky 2014 až 2017, které vystavila ZZ. A. Ltd, jejímiž společníky jsou B. C. a A. B., společnosti WW. A. Ltd, mj. za plnění spočívající v „*provision of directors, secretary ... and registred office, preparation of board minutes, ... preparation and filling of annual return*“. Valných hromad stěžovatelky se za WW. A. Ltd účastnil Ing. A. XX. na základě udělených plných mocí. I z toho, co uvedla stěžovatelka, vyplývá, že jediným předmětem činnosti WW. A. Ltd je držení majetkové účasti ve stěžovatelce, a to podle názoru žalovaného za účelem splnění zákonných podmínek pro dosažení neoprávněné daňové výhody.

[30] K námitce ohledně neprovedení výslechu správce trustu žalovaný uvádí, že správce daně v rámci mezinárodního dožádání nežádal o provedení výslechu. Z rozsudku Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ze dne 22. 10. 2013 ve věci C-276/12, *Jiří Sabou*,

vyplývá, že unijní právo daňovému subjektu členského státu nepřiznává právo podílet se na formulování žádosti adresované dožádanému členskému státu ani právo účastnit se výslechů svědků. Žalovaný též souhlasí se závěrem krajského soudu, že za situace, kdy stěžovatelka předložila prohlášení správce trustu, která nejsou schopna zvrátit důkazní situaci, nemohlo mít neprovedení výslechu vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

[31] Žalovaný nezpochybňuje výkon funkce správce trustu společností ZZ. B. Ltd, kdy úprava kyperského mezinárodního trustu požaduje, aby alespoň jeden správce byl rezidentem Kypru. Poukazuje však na ekonomickou nadbytečnost WW. A. Ltd. Zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že se v případě podeje akcií WW. A. Ltd jednalo o účelově vykonstruované operace. K tomu odkazuje na body 66 až 68 rozsudku SDEU ze dne 12. 9. 2006 ve věci C-196/04, *Cadbury Schweppes*.

[32] Zdůrazňuje, že prof. C. D. se ve svém stanovisku odmítla zabývat konkrétními transakcemi, právy či povinnostmi a činit závěry týkající se daňové kvalifikace jakéhokoli aspektu WW. B. TRUST a souvisejících skutečností. Nevěnovala se vzájemným právním poměrům mezi stěžovatelkou a WW. A. Ltd, které jsou pro posouzení transakce klíčové. Mezi podklady, které obdržela, navíc nebyla ani smlouva o převodu akcií mezi Ing. B. VV. a WW. A. Ltd a opční smlouva. Žalovaný připomíná, že v případě převodu akcií stěžovatelky na WW. A. Ltd se jednalo o prodej akcií, nikoli o vložení nebo vyčlenění do trustu. WW. B. TRUST je tvořen pouze akciemi WW. A. Ltd. Ke smyslu založení holdingové společnosti se vyjádřil krajský soud. Poukazuje na to, že dle smlouvy o prodeji akcií měla být WW. A. Ltd oprávněna s akciemi stěžovatelky nakládat dle svého uvážení, současně však existovala opční smlouva, podle níž byl Ing. A. XX. oprávněn kdykoli odkoupit akcie žalobkyně z holdingové společnosti za předem neurčenou cenu.

[33] Žalovaný je přesvědčen, že daňové orgány popsaly splnění objektivního kritéria testu zneužití práva (kdy podmínky předmětných zákonných ustanovení byly formálně splněny, avšak účelu takto stanovených pravidel nebylo dosaženo) i subjektivní kritérium. Cílem transakce bylo získání daňové výhody umělým vytvořením podmínek pro její získání, k čemuž významně napomohla propojenost zúčastněných osob prostřednictvím Ing. B. VV. a Ing. A. XX. Ti měli prokazatelně vliv na veškeré rozhodování a kroky transakce, resp. všechny toky finančních prostředků mezi mateřskou a dceřinou společností, a přičinili se o vytvoření umělých podmínek pro dosažení daňové výhody pro Ing. B. VV. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2022, č. j. 10 Afs 289/2021-42, žalovaný upozornil, že v praktické rovině se může rozdíl mezi objektivním a subjektivním kritériem zneužití práva v oblasti přímých daní stírat. Žalovaný se domnívá, že bylo posouzeno vše nezbytné k závěru o naplnění objektivního i subjektivního prvku zneužití práva.

[34] Žalovaný nesouhlasí s námitkou, že v době převodu akcií nebyl v České republice dividendový příjem u fyzických osob zdaňován. Tuto námitku vypořádal již správce daně ve zprávě o daňové kontrole. Dividendový příjem zdaňován byl, neboť do účinnosti zákona č. 458/2011 Sb., který zaváděl osvobození příjmů z dividend od daně z příjmů fyzických osob, zbývalo několik let. Příslušné ustanovení ani nikdy nenabylo účinnosti.

[35] K námitce, že splátka kupní ceny akcií byla nižší než vyplacená dividenda, žalovaný poukazuje na to, že WW. A. Ltd v šetřeném roce disponovala pouze prostředky z výplaty

dividend a prostředky z půjček a měla pouze výdaje spojené se splátkou kupní ceny a zajištěním své správy. Žalovaný v napadeném rozhodnutí odůvodnil, že jsou-li splněny podmínky pro aplikaci institutu zneužití práva, je správce daně povinen jej aplikovat tak, aby výsledný stav odpovídal stavu, jako by ke zneužití nedošlo. Prodej akcií byl uskutečněn s cílem vytvořit podmínky pro formální naplnění podmínek pro osvobození dle § 19 odst. 1 písm. ze) ZDP v návaznosti na § 19 odst. 3 a 4 ZDP. Dividendám vyplaceným společnosti WW. A. Ltd za zdaňovací období roku 2013 nelze osvobození přiznat, neboť výsledkem aplikace institutu zneužití práva je odčerpání celé neoprávněné výhody. Žalovaný též odůvodnil, že plátce daně odvádí daň za poplatníka pod svojí majetkovou odpovědností.

[36] Závěrem žalovaný uvádí, že napadený rozsudek není nepřezkoumatelný. Postup krajského soudu je v souladu s judikaturou, podle níž není soud povinen reagovat na každý uplatněný argument a ten obsáhle vyvrátit, ale musí uchopit obsah a smysl argumentace. Stěžejní žalobní námitky byly řádně vypořádány.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[37] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[38] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., jsa vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v kasační stížnosti. Vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, neshledal. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

III. 1. Nepřezkoumatelnost

[39] Nejvyšší správní soud nejprve posuzoval, zda je napadený rozsudek přezkoumatelný [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Pouze přezkoumatelné rozhodnutí je zpravidla způsobilé být předmětem hodnocení z hlediska tvrzených nezákonností a vad řízení (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2009, č. j. 2 Azs 47/2009-71). Podle ustálené judikatury jsou nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů zejména taková rozhodnutí, u nichž není z odůvodnění zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při hodnocení skutkových i právních otázek, jakým způsobem se vyrovnal s argumenty účastníků řízení a proč považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, či ze dne 27. 2. 2019, č. j. 8 Afs 267/2017-38). Povinnost posoudit všechny žalobní námitky neznamená, že by krajský soud musel reagovat na každou dílčí argumentaci a tu obsáhle vyvrátit, musí se však vypořádat s obsahem a smyslem žalobní argumentace (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 7 As 126/2013-19). Správní orgány a soudy nemají povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí; takový postup shledal ústavně konformním i Ústavní soud

(srov. nález ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014-43).

[40] Je třeba připomenout, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74). Aplikace tohoto kasačního důvodu připadá v úvahu výjimečně, není-li z odůvodnění rozhodnutí vůbec patrno, jak soud hodnotil podstatné důvody či skutečnosti uplatněné v rámci žalobních bodů. Naopak nelze považovat za nepřezkoumatelné takové rozhodnutí krajského soudu, z jehož odůvodnění lze (byť i zohledněním celkového kontextu důvodů uvedených v odůvodnění) seznat, jaký názor krajský soud zaujal vůči důležitým skutkovým a právním otázkám podstatným pro rozhodnutí projednávané věci. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů nemůže být založena tím, že odůvodnění krajského soudu je pouze stručné či argumentačně chudé, popř. že krajský soud nevyvracel každý dílčí argument uplatněný účastníky (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016-123). Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, ve kterých pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat. Má tak místo zejména tehdy, opomene-li správní orgán či soud na námitku účastníka zcela (tedy i implicitně) reagovat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, či ze dne 27. 2. 2019, č. j. 8 Afs 267/2017-38).

[41] Napadený rozsudek výše uvedená kritéria přezkoumatelnosti splňuje. Z jeho odůvodnění je zřejmé, z jakého skutkového stavu krajský soud vyšel, na základě jaké úvahy dospěl k závěru o zneužití práva a proč nepovažoval žalobní námitky za důvodné. Rozsudek krajského soudu nelze označit za nepřezkoumatelný jen proto, že se podrobně nezabýval dílčími skutečnostmi, které nepovažoval pro závěr o zneužití práva v kontextu dané věci za rozhodné. Povinnost soudu řádně odůvodnit své rozhodnutí nemůže být pojímána tak široce, že by bylo třeba vždy vyslovit podrobnou odpověď na každé jednotlivé tvrzení účastníka řízení (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2005, sp. zn. IV. ÚS 201/04, ze dne 30. 5. 2006, sp. zn. I. ÚS 116/05, či ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 961/09).

[42] Pokud jde o konkrétní námitky, které nebyly dle stěžovatelky vypořádány, s námitkou neprovedení výslechů Ing. B. VV. a Ing. A. XX. se krajský soud výslovně zabýval v bodě 28 napadeného rozsudku, v němž srozumitelně odůvodnil, proč ji neshledal důvodnou. Považoval za podstatné, že oba byli v šetřeném období členy představenstva stěžovatelky, a nebylo je tedy možné vyslechnout jako svědky. Oba přitom měli možnost být přítomni všech jednání v rámci daňové kontroly a vyjadřovat se k věci, což také učinili.

[43] Krajský soud nezamlčel a nepominul ani námitky, v nichž stěžovatelka namítala, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť se žalovaný nevypořádal s některými jejími námitkami uplatněnými v doplnění odvolání a ve vyjádření ze dne 18. 2. 2020. Jednalo se mimo jiné o námitky uplatněné v bodech 4.11, 4.12, 6.2 až 6.4 žaloby (smlouva o převodu akcií měla fixní kupní cenu, nelze pominout nakumulované minulé zisky stěžovatelky, je

běžné, že správci trustu vykonávají pozici ve více trustech, věc měla být posouzena z pohledu znalostí a zkušeností se strukturami obdobnými trustu v České republice v roce 2012), jejichž nevypořádání namítá stěžovatelka v kasační stížnosti. Tyto námitky krajský soud zrekapituloval v bodě 4 napadeného rozsudku a v bodě 24 odůvodnil, proč námitku nepřezkoumatelnosti pro nevypořádání dílčích odvolacích námitek neshledal důvodnou. Podle krajského soudu napadené rozhodnutí dostálo požadavkům na odůvodnění vymezeným judikaturou. Krajský soud poukázal na to, že správní orgán může na určitou námitku reagovat i tak, že v odůvodnění prezentuje názor odlišný od názoru žalobce, který přesvědčivě zdůvodní, čímž se s námitkami minimálně *implicite* vypořádá. Podle krajského soudu žalovaný prezentoval závěr o absenci ekonomické racionality a účelovosti předmětných transakcí, dostatečně se vypořádal s podstatou institutu zneužití práva, citoval příslušnou judikaturu a její východiska aplikoval na skutkový stav věci. Uvedl, že z kontextu rozhodnutí daňových orgánů je zjevné, že se nejednalo o stěžejní námitky způsobilé vyvrátit celkový závěr žalovaného o účelovosti a iracionalitě předmětných transakcí. Nelze tedy souhlasit se stěžovatelkou, že by se krajský soud s jejími žalobními námitkami ohledně nedostatků odůvodnění napadeného rozhodnutí nikterak nevypořádal.

[44] Krajský soud v navazujících odstavcích napadeného rozsudku srozumitelně odůvodnil, na základě jaké úvahy se ztotožnil se závěrem žalovaného o zneužití práva. Vysvětlil, proč ekonomický smysl a podstata předmětných transakcí nekoresponduje s účelem normy upravující podmínky pro získání daňového zvýhodnění (naplnění objektivního kritéria), a ozřejmil, proč dle jeho názoru bylo hlavním účelem transakce osvobození dividendy od daně (subjektivní kritérium). Konstatoval, že okolnosti namítané stěžovatelkou popsané v bodě 4 napadeného rozsudku (tedy mimo jiné „stav poznání“ v roce 2012, osvobození příjmů z dividend od daně z příjmů fyzických osob jakožto součást platného práva v době strukturování transakce, obvyklost výkonu správy jedním profesionálním správcem pro více trustů) nejsou způsobilé tento závěr vyvrátit. Zdůraznil, že jednotlivé okolnosti je třeba posuzovat ve vzájemném souhrnu. V bodu 37 uvedl, proč se neztotožnil s důvody předestřenými stěžovatelkou pro vytvoření holdingové společnosti. Nelze tedy souhlasit se stěžovatelkou, že by její vysvětlení, resp. stanovisko prof. C. D., ignoroval. Současně upozornil (též s odkazem na zprávu o daňové kontrole), že téměř celá částka přijatých dividend byla použita na splátky nákupu akcií a půjček od B. XX. a Ing. A. XX. V bodu 38 v návaznosti na popsaný způsob nakládání s finančními prostředky plynoucími z dividend a zhodnocení postavení Ing. A. XX. odůvodnil, proč se neztotožnil se stěžovatelkou v hodnocení účelu trustu. K tomu poukázal zejména na opční smlouvu a absenci závazných pokynů pro výplaty prostředků beneficientům. Dále uvedl, že ekonomickou racionalitu transakcí a neúčelnost trustové struktury posuzuje ve vztahu ke kontrolovanému období. Vzal též v úvahu, že od založení trustu mělo být provedeno několik výplat beneficientům, první výplata však proběhla až dne 30. 1. 2019. V tomto kontextu nelze napadený rozsudek považovat za nepřezkoumatelný pouze z důvodu, že se krajský soud výslovně nevyjádřil k některým dílčím tvrzením stěžovatelky, z nichž dovozovala naplnění účelu trustu (mj. tvrzení o rostoucí hodnotě majetku v „Trust Fund“). Krajský soud se vyjádřil též k opční smlouvě, kdy poukázal na to, že Ing. B. VV. si nemohl být (bez ohledu na důvody jejího uzavření) jistý, jak by Ing. A. XX. v případě uplatnění opčního práva se stěžovatelkou dále disponoval.

[45] Pokud stěžovatelka uvádí, že se krajský soud nevypořádal s žalobními námitkami v bodu 4.6 žaloby, že jako dividenda nebyl vyplacen veškerý možný zisk, což má vyvracet tvrzení o údajné zneužívající transakci činěné s cílem ušetřit na dani, předně je třeba konstatovat, že takovou námitku bod 4.6 žaloby neobsahoval. V něm stěžovatelka pouze upozornila, že v minulosti u ní nedocházelo k výplatě dividend v takové výši jako v roce 2013, a pokud by nevznikla WW. A. Ltd a WW. B. TRUST, její valná hromada by stejně jako v minulosti nerozhodla o výplatě dividendy v takové výši a nevyplacený zisk by byl převeden na účet nerozděleného zisku. Nejvyšší správní soud považuje za dostatečné vyjádření krajského soudu, že ani skutečnost, že předchozí zisky, které stěžovatelka generovala před převodem akcií, nebyly Ing. B. VV. vyplaceny, závěr o zneužití práva nikterak nezpochybňuje. Ani Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, jak by měla argumentace stěžovatelky, že nebýt transakce umožňující výplatu dividend osvobozenou od daně, jediný akcionář by o výplatě podílu na zisku, který by musel být zdaněn, nerozhodl, zpochybnit závěr o účelovosti translace (resp. záměr získat „nezdaněné“ dividendy).

[46] Dále stěžovatelka namítá, že krajský soud pominul její námitku v bodě 5.9 žaloby, v níž zdůvodňovala, proč z trustu nebylo vyplaceno beneficientům dříve (uvedla, že je třeba rozlišovat mezi majetkem trustu a disponibilními zdroji pro výplatu beneficientům, přičemž primárním cílem trustu dle listu přání bylo zajistit beneficientům dlouhodobé financování, a že za života zakladatele mohli správci dojít k závěru, že více slučitelná s jejich fiduciárními povinnostmi může být stabilizace struktury a uchování majetku vyčleněného do trustu „na horší časy“, výplata navíc předpokládá aktivní žádost beneficienta). Je třeba zopakovat, že krajský soud vymezil skutečnosti, na jejichž základě dospěl k závěru o zneužití práva. Ve vztahu k zajištění potomků zejména poukázal na to, že majetek byl svěřen do správy třetích osob bez jakéhokoli závazného pokynu pro výplatu prostředků a nebylo postupováno ani dle (nezávazného) listu přání. Poukázal i na to, že o podílu na zisku stěžovatelky rozhodovali Ing. B. VV. a za WW. A. Ltd Ing. A. XX., přičemž převážná část dividendy byla použita na splátku kupní ceny (zbývající část na úhradu půjček, platby za služby poskytnuté společností X. s.r.o. na základě smlouvy o poradenství a platby za audit). Upozornil také, že WW. A. Ltd, jejíž akcie byly jediným majetkem vloženým do trustu, mohla při uplatnění práva opce Ing. A. XX. kdykoli (do výpovědi smlouvy) pozbýt akcie, které úplatně nabyla od Ing. B. VV., jemuž současně dlužila kupní cenu, aniž byla v předložené opční smlouvě uvedena kupní cena. Z výše uvedeného je zřejmé, že krajský soud hodnotil účel trustu v kontextu všech skutkových zjištění, včetně posouzení (ne)realizovaných výplat beneficientům.

[47] Ačkoli se krajský soud výslovně nevyjádřil k námitce, že správce daně „dodanil“ celou výplatu dividendy společnosti WW. A. Ltd, je patrné, že posoudil celý sled transakcí zahrnující úplatný převod akcií na WW. A. Ltd jako zneužití práva, které nemůže požívat právní ochrany. Za této situace dospěl k závěru, že stěžovatelka byla jako plátce daně dle § 38d ZDP povinna v rámci vyplacení dividendy srazit a odvést 15% daň za poplatníka této daně, tedy příjemce výplaty dividendy. Jde o logický důsledek závěru, že s ohledem na zneužití práva nebyly splněny materiální podmínky pro uplatnění osvobození od daně.

[48] Dále stěžovatelka namítá nesrozumitelnost bodu 31 napadeného rozsudku. Vzhledem k tomu, že tuto námitku nikterak blíže nerozvíjí, Nejvyšší správní soud pouze konstatuje, že napadený rozsudek považuje za srozumitelný, včetně bodu 31. V něm krajský

soud vysvětlil, proč měl za splněné formální podmínky pro přiznání osvobození. Uvedl, že s ohledem na datum uzavření smlouvy o převodu akcií by nebyl u výplaty dividendy v roce 2013 splněn časový test jednoho roku pro úplné osvobození dle Smlouvy mezi Českou republikou a Kyperskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu č. 120/2009 Sb. m. s. Smlouva o zamezení dvojího zdanění však nemohla zhoršit postavení poplatníka oproti ZDP, podle něhož byly podmínky pro osvobození dle § 19 odst. 1 písm. ze) bodu 1 ZDP formálně naplněny.

[49] Pokud jde o zmínku o „virtuálním sídle“ WW. A. Ltd v rámci skutkových zjištění plynoucích z mezinárodního dožádání v bodu 14 napadeného rozsudku, je zřejmé, že tím bylo (s ohledem na obsah odkazovaného mezinárodního dožádání) míněno, že WW. A. Ltd nevlastnila ani neměla pronajaté žádné vlastní prostory. Jak vyplývá i z faktur předložených stěžovatelkou v odvolacím řízení a jak zdůrazňoval žalovaný v napadeném rozhodnutí, společnosti WW. A. Ltd byly pouze na registrované adrese sídla poskytovány služby sídla (společností ZZ. A. Ltd, jediným společníkem správce trustu, jehož společníky byly kyperské ředitelky), spolu s dalšími korporátními službami (např. poskytnutí ředitelek, vyplnění a podání daňových přiznání, příprava zápisů statutárního orgánu apod.), kdy na této adrese měla dle zjištění správce daně, které stěžovatelka nezpochybňovala, sídlo více než stovka společností, v nichž působily tytéž ředitelky. Je třeba zdůraznit, že skutečnost, že krajský soud takto poskytnuté sídlo společnosti WW. A. Ltd označil v rámci skutkových zjištění za virtuální, nebyla rozhodná pro závěr o zneužití práva, jak plyne z vlastního posouzení věci krajským soudem. V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (§ 102 s. ř. s.) a důvody, které v ní lze s úspěchem uplatnit, se tak musí upínat právě k tomuto rozhodnutí (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, č. j. 6 Ads 3/2003-73).

[50] Pokud stěžovatelka namítá, že tvrzení krajského soudu o formálnosti výkonu činnosti ředitelek v bodu 26 napadeného rozsudku pomíjí její námitky, v nichž brojila proti takovému tvrzení žalovaného, je třeba konstatovat, že v bodu 26 napadeného rozsudku se krajský soud k činnosti ředitelek vůbec nevyjadřoval. Z bodu 37 je pak zřejmé, že krajský soud považoval za významné, že správce trustu potřeboval ve všech podstatných otázkách souhlas protektora Ing. A. XX., čímž nezpochybňoval, že správce mohl – se souhlasem protektora – jednat. Postavení a skutečné pravomoci Ing. A. XX. však považoval za podstatné z hlediska personálního propojení celé struktury. V tomto ohledu poukázal na jeho silné postavení jako protektora trustu, výkon funkce člena představenstva stěžovatelky, jednání za X. s. r. o. a rozhodování na valné hromadě stěžovatelky za WW. A. Ltd na základě udělené plné moci. To vše za situace, kdy jediným předmětem činnosti WW. A. Ltd bylo držení majetkové účasti ve stěžovatelce, jak popsal krajský soud v bodu 36. V tomto kontextu pak hodnotil argumentaci stěžovatelky ohledně důvodů pro vytvoření holdingové společnosti (předejití konfliktu zájmů). Popsané postavení Ing. A. XX. bylo v souladu s obsahem správního spisu.

[51] Nejvyšší správní soud shrnuje, že napadený rozsudek splňuje výše vymezená kritéria přezkoumatelnosti. Otázka, zda jednotlivé okolnosti, na něž stěžovatelka poukazovala, mohou ovlivnit závěr o zneužití práva, je otázkou věcného přezkumu.

III. 2. Zneužití práva

[52] Stěžovatelka namítá, že nebylo prokázáno zneužití práva.

[53] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, č. 869/2006 Sb. NSS, je zneužitím práva „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. V souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007-108, je třeba „*pečlivě rozlišovat situaci, kdy daňový subjekt volí z různých do úvahy přicházejících alternativ, které mají svůj samostatný smysl, tu, která je pro něho daňově nejvýhodnější, což je legitimní, právem aprobovaný postup, od situace, kdy právě jediným smyslem dané činnosti či transakce je získání nelegitimního daňového zvýhodnění*“. V rozsudku ze dne 30. 11. 2016, č. j. 4 Afs 137/2016-43, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že optikou zákazu zneužití práva je třeba nahlížet i na ustanovení zákona o daních z příjmů, která vymezují daňově relevantní příjmy a výdaje daňového subjektu.

[54] Podle rozsudků SDEU ze dne 14. 12. 2000, C-110/99, *Emsland-Stärke*, ze dne 21. 2. 2006, C-255/02, *Halifax*, a ze dne 26. 2. 2019 ve spojených věcech C-116/16 a C-117/16, *T Danmark a Y Denmark Aps*, dochází ke zneužití práva v případech, kdy přes formální splnění podmínek plynoucích z unijního práva není naplněn účel právní úpravy (objektivní kritérium) a kdy hlavním účelem určitého jednání je získat daňové zvýhodnění, a vytvářejí se tak umělé podmínky k jeho dosažení (subjektivní kritérium); srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2022, č. j. 10 Afs 289/2021-42, body 17, 18 a 25.

[55] Z této definice zneužití práva Nejvyšší správní soud pravidelně vychází ve věcech nepřímých daní (srov. např. rozsudky ze dne 23. 8. 2006, č. j. 2 Afs 178/2005-64, ze dne 16. 10. 2008, č. j. 7 Afs 54/2006-155, č. 1778/2009 Sb. NSS, body 69–71, a ze dne 16. 12. 2015, č. j. 1 Afs 92/2015-35, bod 28) i daní přímých (viz např. rozsudky č. j. 1 Afs 35/2007-108, č. j. 6 Afs 376/2018-46, body 33 a 34, č. j. 10 Afs 289/2021-42, bod 17, ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021-60, bod 25, ze dne 21. 12. 2022, č. j. 7 Afs 175/2022-37, bod 27, či ze dne 8. 8. 2023, č. j. 2 Afs 167/2022-52).

[56] Pro posouzení objektivního kritéria je nejprve nutné vymezit účel právní úpravy, tedy § 19 odst. 1 písm. ze) bodu 1 zákona o daních z příjmů, podle něhož jsou od daně z příjmů právnických osob osvobozeny příjmy z podílu na zisku, vyplácené dceřinou společností, která je poplatníkem uvedeným v § 17 odst. 3, mateřské společnosti.

[57] Jak uvedl krajský soud, v řešeném případě není sporu o tom, že stěžovatelka postupovala formálně v souladu se zákonem o daních z příjmů tak, že při výplatě dividendy své mateřské společnosti nesrazila a neodvedla 15% daň.

[58] K důvodům zavedení osvobození příjmů z podílu na zisku vyplácených dceřinou společností mateřské společnosti v § 19 odst. 1 písm. ze) bodu 1 ZDP a jeho účelu se vyjádřil Nejvyšší správní soud v bodech 37 a 38 rozsudku č. j. 6 Afs 376/2018-46. V bodu 37 uvedl, že osvobození „*bylo do zákona o daních z příjmů v původní podobě vloženo novelou provedenou zákonem č. 438/2003 Sb. Z důvodové zprávy k tomuto zákonu vyplývá toliko to, že*

jde o transpozici směrnice Rady 90/435/EHS, o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států [nahrazena směrnicí Rady 2011/96/EU, o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států], s tím, že dotčená úleva je nad rámec směrnice rozšířena i na rozdělení zisku mezi společnostmi v rámci České republiky (v podrobnostech viz sněmovní tisk č. 402/0, 4. volební období, zvláštní část, dostupná v digitálním repozitáři www.psp.cz). Základní účel této úpravy na úrovni unijního práva je přitom zcela zřejmý; je jím zabránění přeshraničního dvojího zdanění zisků, tj. osvobození převodu zisků mezi propojenými společnostmi a jejich zdanění až u konečného příjemce (a tento účel samozřejmě dopadá i na čistě vnitrostátní vztahy). Tímto osvobozením však nebylo zamýšleno, aby výplata podílu na zisku konečnému příjemci vůbec nepodléhala zdanění."

[59] Dále v bodu 38 konstatoval: „*Z uvedené unijní právní úpravy i ze zákona o daních z příjmů* – in concreto *jde zejména o stanovení časových testů pro vlastnictví podílu v dceřiné společnosti (§ 19 odst. 3 a 4 zákona o daních z příjmů) – lze také dovodit, a to je v tomto případě klíčové, že vlastnictví podílu v dceřiné společnosti by mělo mít skutečný obsah [v rovině standardních ekonomických vztahů mezi dceřinými a mateřskými společnostmi]; mělo by být motivováno primárně ekonomicky a nikoli daňově. Jestliže zákonodárce stanovil shora zmíněný časový test v délce 12 měsíců, je zřejmé, že tím chtěl zajistit, aby nedocházelo k účelovým převodům podílů v obchodních společnostech, ale aby bylo vlastnictví podílu více stabilní [a ekonomicky odůvodněno právě vzájemnými ekonomickými vztahy (ekonomickou spoluprací) mezi dceřinými a mateřskými společnostmi, nikoli např. jen spekulativnímu účely či daňovou úlevou]. O tom ostatně svědčí i stanovení podmínky nejméně 10% podílu na základním kapitálu dceřiné společnosti jako podmínky pro osvobození vyplaceného podílu na zisku. V případě, že převod podílu ve společnosti, spojený s následnou výplatou podílu na zisku, nemá žádné (nebo jen okrajové) ekonomické opodstatnění a zjevně směřuje k získání daňové výhody (vyhnutí se dani z příjmu z dividend), nemůže taková operace předestřenému účelu konvenovat. Naopak odporuje a účelu, pro který bylo dané osvobození od daně zavedeno.*"

[60] S ohledem na výše uvedené bylo nutné zabývat se okolnostmi celého případu a posoudit ekonomickou racionalitu uskutečněných operací (viz bod 39 výše citovaného rozsudku), jak učinil žalovaný i krajský soud.

[61] Nejvyšší správní soud souhlasí s žalovaným a krajským soudem, že v celkovém kontextu úplatný převod akcií Ing. B. VV. společnosti WW. A. Ltd nesměřoval k účelu sledovanému v § 19 odst. 1 písm. ze) bodu 1 ZDP, tedy zabránění dvojímu zdanění zisků a dosažení daňové neutrality tak, aby byl zisk daněn u konečného příjemce.

[62] Jak zdůraznil žalovaný i krajský soud, většina z vyplacených dividend společnosti WW. A. Ltd (4 847 000 Kč v roce 2013) se dostala v podobě splátky za prodej akcií k Ing. B. VV. (v roce 2013 částka 4 500 000 Kč), a obdobně tomu bylo i v následujících letech. Po výplatě dividendy v srpnu 2014 ve výši 9 170 000 Kč byla Ing. B. VV. uhrazena splátka kupní ceny ve výši 4 500 000 Kč, a dále splátka půjčky 4 000 000 Kč B. XX. (dle zjištění správce daně syn Ing. A. XX.) poskytnuté společnosti WW. A. Ltd v roce 2012 na první splátku kupní ceny akcií, úroky z této půjčky ve výši 404 337 Kč a 200 000 Kč jako splátka půjčky poskytnuté WW. A. Ltd od Ing. A. XX. Půjčky od Ing. A. XX. společnosti WW. A. Ltd byly převážně použity na úplaty fakturované společnosti WW. A. Ltd společností X. s.r.o.,

která byla jednou z ředitelek WW. A. Ltd. Jejím jediným jednatelem a současně většinovým společníkem jediného společníka, YY. A. s.r.o., byl Ing. A. XX. (druhým společníkem byla C. XX.). Lze připomenout, že dle zjištění správce daně, které stěžovatelka nezpochybňuje, uzavřela stěžovatelka na začátku roku 2012 smlouvu o finančním poradenství s YY. B. s.r.o., jejímž jediným společníkem byla YY. A. s.r.o. a která navrhla a zorganizovala založení společností WW. A. Ltd a X. s.r.o. Malá část prostředků z vyplacené dividendy byla použita na administrativní výdaje WW. A. Ltd [zejména platby ZZ. A. Ltd, mimo jiné za korporátní služby včetně poskytnutí ředitelů, nominálního akcionáře (správce), sídla, přípravu zápisů statutárního orgánu, podání daňových přiznání apod.].

[63] WW. A. Ltd, na kterou Ing. B. VV. akcie stěžovatelky za kupní cenu 40 000 000 Kč převedl, nedisponovala žádným jiným zdrojem příjmů či vlastním majetkem, z něhož by mohla kupní cenu hradit. Jediným zdrojem jejích příjmů, z něhož hradila své dluhy z titulu kupní ceny akcií stěžovatelky a půjček od B. XX. a Ing. A. XX., byly dividendy vyplácené stěžovatelkou, o jejichž výši a vyplacení rozhodovali na valné hromadě stěžovatelky Ing. B. VV. a Ing. A. XX. za WW. A. Ltd (na základě plné moci udělené v roce 2013 jemu osobně, v dalších letech prostřednictvím X. s.r.o.). Dividendy byly vypláceny pouze v takové výši, že WW. A. Ltd byla dle účetních závěrek a zpráv auditora za roky 2012 až 2014, které jsou součástí správního spisu, závislá na finanční podpoře „skutečného majitele“, bez níž by existovala důvodná pochybnost, zda by byla schopna existovat a plnit své závazky. Dividendy tedy byly poskytovány ve svém důsledku z převážné části Ing. B. VV., původnímu jedinému společníku, z titulu kupní ceny. Výše dividend byla určována tak, že nad rámec těchto úhrad umožňovala v podstatě pouze správu WW. A. Ltd (korporátní služby zajišťované ZZ. A. Ltd, jediným společníkem správce trustu, a úhrady za služby poskytované společností X. s.r.o., zprvu hrazené z půjček Ing. A. XX.). Dividendy vyplácené WW. A. Ltd tedy byly stanoveny ve výši, která neumožňovala rozdělení zisku ve prospěch WW. B. TRUST a plnění jeho obmyšleným (beneficientům), ani investovat do dalších majetkových hodnot, které by WW. A. Ltd jakožto holdingová společnost spravovala. V této souvislosti nelze přehlédnout, že správce trustu nezřídil pro WW. B. TRUST ani bankovní účet, z něhož by mohly být případné výplaty beneficientům realizovány, což potvrdila ředitelka správce trustu A. B. v e-mailu z listopadu 2018 a ve vyjádření ze dne 12. 3. 2019. První výplata obmyšlenému proběhla až v lednu 2019, po rozhodnutí o vyplacení dividendy WW. A. Ltd, tedy více než šest let po založení trustu, poté, kdy byla stěžovatelka seznámena s výsledky kontrolních zjištění. Do té doby neměl žádný z beneficientů z trustu žádný užitek ani žádný zdanitelný příjem. Jak bude dále rozvedeno, absence výplat beneficientům současně nekorespondovala ani se záměrem vyjádřeným zakladatelem v listu přání.

[64] Dle Nejvyššího správního soudu s ohledem na výše uvedené v tomto případě osvobození dividendy neodpovídalo shora vymezenému účelu sledovanému v § 19 odst. 1 písm. ze) bodu 1 ZDP.

[65] Jak bude rozvedeno dále (v části věnované posouzení subjektivního kritéria, neboť v tomto ohledu se obě kritéria prolínají), úplatný převod akcií na WW. A. Ltd s následnou výplatou podílu na zisku neměl rozumné ekonomické opodstatnění a směřoval zjevně k získání daňové výhody (vyhnutí se dani z příjmu z dividend). Jak uvedl Nejvyšší správní

soud v rozsudku č. j. 6 Afs 376/2018-46, taková operace nemůže konvenovat výše předestřenému účelu.

[66] Pokud jde o naplnění subjektivního kritéria, je třeba zkoumat hlavní účel jednání, tedy racionální opodstatněnost transakce z hlediska konání daňového subjektu před i po něm, přičemž cílem je na základě objektivních okolností případu „*dovodit, zda konkrétní jednání daňového subjektu mohlo mít jiné vysvětlení než snahu o neoprávněné získání daňové výhody*“, a identifikovat „*umělou konstrukci sloužící k získání daňové výhody*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Afs 289/2021-42, body 31 a 40). Je třeba zohlednit „*právní, hospodářské i personální vztahy mezi zainteresovanými subjekty i celkovou ekonomickou racionalitu transakcí*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Afs 175/2022-37, bod 42). Pro posouzení motivu či záměru je krom samotné ekonomické racionality jednání údajně zakládajícího zneužití práva významný též způsob „*zapojení spojených osob, resp. členů jejich statutárních orgánů, do řetězce transakcí*“ (rozsudky NSS č. j. 4 Afs 376/2021-60, body 28 a 33, a č. j. 7 Afs 175/2022-37, bod 35). V souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Afs 289/2021-42 lze vyjít i z okolností zohledněných v rámci posuzování naplnění kritéria objektivního.

[67] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu o absenci ekonomické racionality transakcí a neúčelnosti trustové struktury v kontrolovaném období. I v tomto ohledu považuje za významné, že Ing. B. VV. převedl úplatně akcie nově vytvořené společnosti WW. A. Ltd s tím, že kupní cena měla být splácena z dividend vyplacených stěžovatelkou (jiný zdroj příjmů WW. A. Ltd neměla), přičemž vyplacené dividendy, o jejichž výši rozhodoval Ing. B. VV. a Ing. A. XX., byly z převážné části použity na splátky kupní ceny (viz výše). První výplata obmyšlenému proběhla až více než 6 let po založení trustu v lednu 2019 po seznámení stěžovatelky s výsledkem kontrolních zjištění.

[68] Nejvyšší správní soud dává za pravdu žalovanému a krajskému soudu, že absence jakýchkoli plnění beneficientům po dobu více než 6 let od založení trustu neodpovídala záměru a pravidlům pro výplatu beneficientům tak, jak byly vyjádřeny v listu přání, který byl správci daně předložen. Podle něj mělo být záměrem Ing. B. VV. zajistit beneficientům (dle Přílohy „A“ smlouvy o založení WW. B. TRUST D. VV., E. VV., C. VV., a F. VV.) odpovídající přístup k potřebné zdravotní péči v případě vážného onemocnění nebo úrazu či operace, ke vzdělání na střední a vysoké škole v odpovídajícím standardu a k zajištění minimální životní úrovně. Za přiměřenou podporu vysokoškolského vzdělání měl být považován mimo jiné „*měsíční příspěvek na provozní výdaje ve výši 1,25násobku minimální mzdy v České republice vyplácený po nástupu na vysokou školu a nejdéle však do 30 let věku beneficienta*“. V listu přání bylo dále uvedeno, že na přiměřenou podporu životní úrovně má být vyplacen „*každému beneficientovi každý rok v prosinci jednorázový příspěvek na životní úroveň ve výši pětinásobku průměrné měsíční mzdy v ČR*“.

[69] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že list přání není právně závazný dokument a byl Ing. B. VV. jakožto zakladatelem WW. B. TRUST formulován „*jako vodítko*“ pro výkon pravomocí a uvážení správce trustu. Nejvyšší správní soud též nepřehlédl, že použití peněžních prostředků v duchu přání zakladatele bylo dle listu přání podmíněno tím, že „*budou nějaké peníze vyplaceny do trustu*“, a pokud nebylo vyplaceno takové množství peněz,

které by správce na zajištění uvedených účelů s nejlepším vědomím a svědomím vyplatil, mají být zaplaceny přiměřené poměrné částky.

[70] Jak uvádí ve stanovisku prof. C. D., úkolem správce trustu je plnit podmínky a povinnosti stanovené zákonem a zakladatelem v zakládacích dokumentech (zakládací listině, souvisejících dokumentech, případně listu přání). V listu přání má být zachycena vůle zakladatele, pro jaký účel a podle jakých pravidel by měl správce majetek do trustu vyčleněný spravovat, a jde o vodítko ve vztahu k výkonu diskreční pravomoci správce a protektora. Správce i protektor jsou povinni vykonávat svou funkci loajálně (ve vztahu k beneficientům), pečlivě, především s přihlédnutím k účelu sledovanému zakladatelem, respektovat přání zakladatele a plnit je v kontextu aktuální situace.

[71] Nejvyšší správní soud považuje ve shodě s krajským soudem a žalovaným za významné, že z podílu na zisku určeného k rozdělení valnou hromadou stěžovatelky (tedy Ing. B. VV. a Ing. A. XX. za WW. A. Ltd) byla hrazena z převážné části kupní cena akcií Ing. B. VV. a dále v podstatě pouze vlastní správa WW. A. Ltd, respektive půjčky na ně poskytnuté Ing. A. XX. a jeho synem.

[72] Pokud stěžovatelka zdůrazňuje diskreční pravomoc a fiduciární povinnost správce, nelze přehlédnout, že při úvaze o výplatách z trustu (resp. jejich absenci) správce kromě potřeb beneficientů a přání zakladatele zohledňoval i aktuálně dostupné prostředky pro rozdělení v trustu a jejich předpokládanou budoucí výši (viz vyjádření A. B. ze dne 27. 3. 2019). Jak bylo výše uvedeno, WW. B. TRUST až do zahájení daňové kontroly žádné finanční prostředky pro rozdělení beneficientům nekumuloval. Je třeba připomenout, že Ing. B. VV. do trustu nevložil akcie stěžovatelky, ale akcie finančně nestabilní kyperské společnosti WW. A. Ltd (s dluhem z titulu neuhrazené kupní ceny akcií Ing. B. VV. a půjčky na něj poskytnuté a s náklady na vlastní správu), z níž bylo možné akcie stěžovatelky kdykoli zcizit, mimo jiné na základě opční smlouvy s Ing. A. XX. bez jasně určené (vyjevené) protihodnoty. Byť tedy stěžovatelka opakovaně zdůrazňuje, že Ing. B. VV. vytvořil „diskreční trust“ a pravidla pro výplaty beneficientům předestřená v listu přání nebyla závazná, absence výplat beneficientům po dobu více než šesti let ve spojení s tím, že nebyly vytvářeny předpoklady pro naplňování deklarovaného záměru vyjádřeného v listu přání, jediném dokumentu, v němž byl konkrétní záměr zakladatele projeven [čl. 1 písm. c) Smlouvy o WW. B. TRUST], svědčí o tom, že podstatným a vážně míněným účelem vytvoření trustové struktury nebylo zajištění potomků Ing. B. VV.

[73] Lze souhlasit i s tím, že ani první výplata z WW. B. TRUST, která byla poskytnuta jedné z obmyšlených dne 30. 1. 2019, plně nekorespondovala s výše uvedenými pravidly, jak je vytyčil zakladatel v listu přání. Dcera Ing. B. VV. C. VV. požádala e-mailem ze dne 29. 10. 2018 Ing. A. XX. jakožto protektora WW. B. TRUST o příspěvek na životní náklady, pokud na ně má nárok, s tím, že jí otec sdělil, že je beneficientem WW. B. TRUST a má nárok na příspěvek na studium vysoké školy. Uvedla, že ukončila dva semestry ČVUT a studuje třetí. Dle připojeného potvrzení o studiu zahájila studium v září 2017. V listopadu 2018 ji A. B. za správce trustu informovala, že jí bude vyplacena částka odpovídající dvanáctinásobku 1,25násobku minimální mzdy v roce 2017. C. VV. tedy nebyl poskytován měsíční příspěvek na krytí provozních výdajů po nástupu na vysokou školu ve výši 1,25násobku minimální mzdy (která od 1. 1. 2018 činila 12 200 Kč dle § 2 nařízení vlády č. 567/2006 Sb.), ale zpětně

příspěvek po ukončení prvního akademického roku odvíjející se od výše minimální mzdy při jeho zahájení. Není ani patrné, zda byla jediná obmyšlená, která požádala o výplatu z WW. B. TRUST poprvé v roce 2018, dříve seznámena s existencí trustu a zda jí byla známa pravidla pro výplaty vymezená zakladatelem, což nebylo tvrzeno a prokázáno ani u ostatních obmyšlených. Z podkladů pouze vyplývá, že od založení trustu až do listopadu 2018 správce žádnou žádost o plnění od žádného z beneficientů neobdržel. Z žádného podkladu též neplyne, že by předpokladem výplaty z WW. B. TRUST byla žádost obmyšleného. Stěžovatelka sama ostatně cituje vyjádření správce trustu o tom, že neměl od protektora ani zakladatele relevantní informace o potřebách beneficientů dle účelu vyjádřeného v listině přání (tedy patrně ani o nástupu dcery Ing. B. VV. na vysokou školu). Lze dodat, že žádost o výplatu z trustu za nezletilé beneficienty by měl činit zakladatel jakožto zákonný zástupce, pokud by skutečně WW. B. TRUST měl sloužit k deklarovanému účelu v souladu s listem přání zakladatele a byl k tomu finančně vybaven. Jak bylo výše uvedeno, list přání vymezil mimo jiné každoroční příspěvek na rozumnou životní úroveň, který měl být vyplácen všem beneficientům. Pro celkový kontext je významný i způsob, jímž bylo správcem trusu reagováno na žádost o výplatu v říjnu 2018. Plnění bylo obmyšlené vyplaceno až po třech měsících s odůvodněním, že správce trustu pro WW. B. TRUST dosud nezaložil bankovní účet, a poté, kdy dne 29. 1. 2019 měla WW. A. Ltd vyplatit dividendu správci trustu.

[74] Nejvyšší správní soud vzhledem k uvedeným okolnostem souhlasí s krajským soudem, že účelem sledu transakcí, který byl podrobně popsán v napadeném rozhodnutí i rozsudku krajského soudu, nebylo zajištění potomků Ing. B. VV., respektive jejich finanční podpora dle záměru vyjádřeného ve smlouvě o výkonu správy cizího majetku v WW. B. TRUST ve spojení s listem přání. Tento závěr nezpochybňuje skutečnost, že od roku 2019 byly provedeny dvě výplaty ve prospěch jednoho z beneficientů.

[75] To, že kyperský mezinárodní trust je obecně využíván jako nástroj správy a ochrany majetku, včetně mezigeneračního předávání, a účinná právní úprava v České republice srovnatelné řešení nenabízela, výše uvedené závěry nikterak nezpochybňuje, stejně jako tvrzení, že formální nastavení odpovídalo běžně používaným strukturám. V této souvislosti lze dodat, že žalovaný ani krajský soud nezpochybňovali, že WW. B. TRUST vznikl a existuje.

[76] Jak upozornil krajský soud, nelze též přehlédnout, že zakladatel svěřil do správy třetích osob akcie WW. A. Ltd bez závazných pokynů výplaty prostředků ve Smlouvě o WW. B. TRUST, pouze s projeveným záměrem v listu přání, podle něhož ovšem nebylo až do zahájení daňové kontroly postupováno (nebyly vytvářeny podmínky pro odpovídající plnění z WW. B. TRUST a žádná plnění neprobíhala). Ve smlouvě byl určen pouze okruh beneficientů, který mohl správce trustu s předchozím souhlasem protektora trustu Ing. A. XX. měnit, s tím, že s předchozím písemným souhlasem protektora je správce dle svého uvážení oprávněn vyplatit či použít případné příjmy svěřenského fondu ve prospěch beneficientů nebo v takové jejich záležitosti, kterou dle svého uvážení uzná za vhodnou, prostředky shromažďovat či rozhodnout o rozdělení kapitálu (viz čl. 2 až 5). Jak uvedl krajský soud, bez souhlasu protektora je správce oprávněn v podstatě pouze k výkonu činnosti dle čl. 6 Smlouvy o WW. B. TRUST, tj. k vedení účetnictví a souvisejícím činnostem

(srov. čl. 2 až 5 a 7). Právě protektor přitom rozhoduje i o osobě či osobách správce trustu (čl. 11.3), což mu poskytovalo vliv na správu trustu. Byl též oprávněn kdykoli prohlásit dobu trvání trustu za skončenou [čl. 7 písm. a)]. V takovém případě měl být nerozdělený kapitál a příjmy distribuovány všem, některým nebo žádným dosud žijícím beneficientům v poměru, který určí s předchozím písemným souhlasem protektora správce (čl. 4). Nelze tedy souhlasit se stěžovatelkou, že by Ing. A. XX. nevykonával (resp. nebyl oprávněn vykonávat) z pohledu trustu jakoukoli činnost. Jak uvádí prof. C. D., působnost správce byla postavením protektora v řadě ohledů omezena, což mohlo ovlivnit rozsah jeho odpovědnosti. Pokud jde o nastavení odpovědnosti správce trustu, nelze přehlédnout, že dle bodu 9.1 Smlouvy o WW. B. TRUST neměl nést osobní odpovědnost právní ani faktickou za důsledky jakýchkoli pochybení ani za jakékoli porušení povinností nebo svěřenství, pokud nelze prokázat, že jednání či opomenutí bylo motivováno jeho osobním, svévolným a podvodným zlým úmyslem. Neměl nést odpovědnost ani za případné ztráty či škody vzniklé při rozhodování nebo plnění pravomocí, které mu byly smlouvou nebo ze zákona svěřeny, nebo při absenci tohoto rozhodování či výkonu pravomoci.

[77] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že vytvoření trustu bez závazných pokynů, s možností správce trustu změnit se souhlasem protektora beneficienty, nadto při existenci opční smlouvy ve prospěch Ing. A. XX., plnění ve prospěch potomků Ing. B. VV. nezaručovalo. Popsané nastavení trustové struktury jako „diskrečního trustu“ (bez jistoty plnění ve prospěch potomků) s možností zcizení akcií stěžovatelky mimo trustovou strukturu a ve spojení s následným fungováním této struktury (stanovení podílů na zisku stěžovatelky tak, že pokrývaly v podstatě pouze splátky kupní ceny, absence plnění z trustu beneficientům více než šest let od založení v rozporu se záměrem deklarovaným v listu přání) dle Nejvyššího správního soudu skutečně svědčí o tom, že účelem transakcí nebyl záměr finančně zajistit potomky Ing. B. VV.

[78] Nejvyšší správní soud ve výše popsaném kontextu stejně jako krajský soud postrádá věcné racionální důvody (jiné než daňové) pro vytvoření holdingové společnosti WW. A. Ltd, jíž byly akcie prodány, aby kupní cenu následně Ing. B. VV. splácela z vyplacených dividend. Ztotožňuje se s krajským soudem i v tom, že v konkrétních poměrech vysvětlení neposkytují ani důvody, jež pro vytvoření „mezistupně“ zmiňuje prof. C. D. v odborném stanovisku a na které poukazuje stěžovatelka. Nejvyšší správní soud vyjádření prof. C. D. vnímá v kontextu položeného dotazu ohledně obvyklosti začlenění holdingové společnosti do trustové struktury. Stanovisko pouze obecně uvádí, že vytvoření správcovské společnosti lze považovat za standardní „*mj. z důvodů eliminace případného možného střetu zájmů správce trustu a výkonného vedení obchodní korporace ohledně některých podnikatelských rozhodnutí, jakož i k vymezení odpovědnosti jednotlivých aktérů*“. Konkrétním rizikům střetu zájmů a odpovědnosti jednotlivých aktérů se však prof. C. D. nevěnuje a ani stěžovatelka je blíže v konkrétních poměrech nevysvětluje. Prof. C. D. přitom výslovně úvodem stanoviska předeslala, že se nebude zabývat konkrétními transakcemi, právy či povinnostmi a nebude činit žádné závěry týkající se veřejnoprávní (daňové) kvalifikace jakéhokoli aspektu WW. B. TRUST a souvisejících skutečností ani se věnovat právním poměrům mezi stěžovatelkou a WW. A. Ltd, čemuž odpovídá též obsah stanoviska. Právě konkrétní transakce, práva a povinnosti jsou však pro posouzení věci podstatné. Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, jak mělo vložení WW. A. Ltd do WW. B. TRUST eliminovat střet zájmů správce trustu a výkonného vedení obchodní korporace (stěžovatelky). Správcem WW. B. TRUST

byla ZZ. B. Ltd, za niž jednaly ředitelky A. B. a B. C., které byly současně ředitelkami WW. A. Ltd, spolu s X. s.r.o., za kterou jednal Ing. A. XX., člen představenstva stěžovatelky a protektor trustu.

[79] Stěžovatelka nenabídla ani racionální vysvětlení pro prodej akcií WW. A. Ltd. Předně ani ze stanoviska prof. C. D. neplyne, že by nemohly být do kyperského mezinárodního trustu vloženy akcie stěžovatelky nebo že by o tom v roce 2012 existovaly mezi odbornou veřejností pochybnosti (k tomu nebyly označeny ani jiné důkazy). S ohledem na nutný cizí prvek by jejich vyčlenění naopak odpovídalo právní úpravě kyperského mezinárodního trustu. Proto byly ostatně akcie WW. A. Ltd převedeny na Ing. B. VV., který je následně vyčlenil do WW. B. TRUST. Nejvyššímu správnímu soudu není ani zřejmé, proč by měl být úplatný převod akcií společnosti WW. A. Ltd více „transparentní variantou" v porovnání s bezúplatným převodem či vyčleněním akcií ani jak by měla úplatnost převodu ovlivnit možné spory v dědickém či jiném konkrétním řízení, respektive v jakém dědickém řízení a v jakém směru by mohla být relevantní námitka, že se Ing. B. VV. „vzdal" části majetku. Pokud stěžovatelka v kasační stížnosti zmiňuje potřebu zachování hodnot „vzhledem k probíhajícímu rozvodu" Ing. B. VV., aby nemohl být nařčen ze záměrného snížení svého majetku, tuto argumentaci v žalobě neuplatnila, ač tak učinit mohla, a je tedy nepřípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Navíc stěžovatelka nijak nevysvětluje souvislost mezi rozvodem a možným nařčením Ing. B. VV. ze snížení majetku. Současně je třeba připomenout, že soud neshledal důvodnou ani argumentaci stěžovatelky účelem založení WW. B. TRUST, nejen samotného úplatného převodu akcií na holdingovou společnost.

[80] Lze poznamenat, že přesvědčivé odůvodnění v celkovém kontextu posuzované transakce nepředstavuje ani vysvětlení, že žádné z dětí Ing. B. VV. by nebylo schopno stěžovatelku „převzít". Vlastnictví akcií nevyžaduje schopnost řízení akciové společnosti. Sama stěžovatelka poukazuje na to, že si Ing. B. VV. vychovával profesionální management, jemuž hodlal výkonné vedení „předat". Jde tedy v podstatě pouze o rozdělení akcií tak, aby se zamezilo případným patovým situacím, což nepochybně umožňovalo i dědické právo účinné v roce 2012, přičemž i podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 bylo možné ustanovit správce dědictví, pokud by snad došlo ke sporům v dědickém řízení. V této souvislosti lze dodat, že cíl předestřený Ing. B. VV., vychovat si profesionální management a v budoucnu mu předat vedení společnosti, naopak spíše svědčí o tom, že mínil nadále vykonávat faktický vliv ve stěžovatelce, patrně jednáním ve shodě s Ing. A. XX. (mj. jednajícím prostřednictvím X. s.r.o. za WW. A. Ltd). Nadto nelze přehlédnout, že stěžovatelka s odkazem na list přání tvrdí, že výhodou zvoleného řešení, kdy trust nebyl zřízen pro případ smrti Ing. B. VV., měla být možnost výplat za života zakladatele, k nimž ovšem nedocházelo.

[81] Pokud stěžovatelka podsouvá krajskému soudu názor, že 40 000 000 Kč, které Ing. B. VV. získal za akcie, je více než 90 000 000 Kč, které dle tvrzení stěžovatelky mohl získat na dividendách, je třeba konstatovat, že takový názor z napadeného rozsudku neplyne a argumentace stěžovatelky se tedy míjí s důvody napadeného rozsudku. Pro danou věc je podstatné, že u dividend vyplacených v roce 2013, které byly ve svém důsledku vyplaceny Ing. B. VV. formálně jako splátka kupní ceny, bylo uplatněno osvobození od daně. Není podstatné, nakolik se Ing. B. VV. právně odřízl od „rodinného majetku" a nakolik

vykonávala právní vliv jiná osoba. Podstatné je, že trustová struktura nesloužila deklarovanému účelu a dividendy vyplácené WW. A. Ltd získával Ing. B. VV. jako splátky kupní ceny. Navíc je z okolností transakce patrné, že (bez ohledu na možné právní pojistky, které nebyly tvrzeny ani zjištěny) Ing. A. XX. jednal ve shodě s Ing. B. VV.

[82] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že pro správu kyperského mezinárodního trustu se běžně využívají profesionální kyperští správci. To ovšem nemění nic na tom, že pozice správce byla velmi slabá vzhledem k silnému postavení protektora, čemuž odpovídala i omezená odpovědnost správce dle Smlouvy o WW. B. TRUST. Současně je zřejmé, že Ing. A. XX. za WW. A. Ltd na valné hromadě stěžovatelky spolu s Ing. B. VV. rozhodoval o rozdělení podílu na zisku, a tedy ve svém důsledku o tom, zda trust bude mít k dispozici peněžní prostředky pro výplaty beneficientům v souladu se záměrem vyjádřeným v listu přání. Z vyjádření správce trustu je též patrné, že se spoléhal při plnění svých povinností vůči beneficientům na informace od protektora a zakladatele, což koresponduje s tím, že dle zjištění správce daně ředitelky správce trustu působily ve více než stovce subjektů.

[83] Pokud stěžovatelka argumentuje, že v předchozích obdobích její jediný akcionář Ing. B. VV. nerozhodoval o rozdělení zisku v takovém rozsahu, převáděl jej do nerozděleného zisku minulých let a nebýt sporné transakce, postupoval by tak nadále, nikterak to závěry žalovaného a krajského soudu nezpochybňuje. Pouze to svědčí o tom, že Ing. B. VV. nehodlal rozhodovat o rozdělení zisku, pokud podléhal 15% srážkové dani.

[84] K argumentaci stěžovatelky, že v době převodu akcií bylo součástí platného práva osvobození příjmů z dividend od daně z příjmů fyzických osob zavedené zákonem č. 458/2011 Sb., Nejvyšší správní soud uvádí, že takové osvobození mělo nabýt účinnosti až od 1. 1. 2015 (srov. čl. I bod 3, čl. II a čl. XCV), a dividenda tedy měla nejen v době uzavření smlouvy, ale i v době splácení kupní ceny v posuzovaném zdaňovacím období dani podléhat. Ani tato kasační námitka tedy není důvodná.

[85] Vzhledem k výše uvedenému se Nejvyšší správní soud shoduje s krajským soudem, že podmínky pro získání daňové výhody byly vytvořeny uměle a že úplatný převod akcií společnosti WW. A. Ltd byl motivován primárně daňově.

[86] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že bylo naplněno objektivní i subjektivní kritérium zneužití práva.

[87] K námitce stěžovatelky, že krajský soud chybně uvedl, že výhoda představující úsporu na dani plynula stěžovatelce, ačkoli byla plátcem, nikoli jejím poplatníkem, Nejvyšší správní soud dodává, že z kontextu napadeného rozsudku je zřejmé, že se jednalo pouze o nepřesné vyjádření. Z napadeného rozsudku vyplývá, že prodej akcií Ing. B. VV. s následnou výplatou dividend společnosti WW. A. Ltd představovaly zneužití práva. Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v rozsudku č. j. 6 Afs 376/2018-46, určení role jednotlivých subjektů není pro daňovou povinnost plátce rozhodující. Podstatou aplikace institutu zákazu zneužití práva je snaha o to, aby byl nastolen stav, jako by ke zneužití práva nedošlo (srov. již výše citovaný rozsudek SDEU ve věci *Halifax*, bod 94). Jeho výsledkem by tedy mělo být odčerpání neoprávněné získané výhody. Konkrétní způsob tohoto odčerpání či „restituce“ je v rukou správce daně a odvíjí se od okolností daného případu. V případě srážkové daně je

daň standardně předepsána plátci daně. Smyslem srážkové daně je totiž právě skutečnost, že majetková odpovědnost za řádné sražení a odvedení daně primárně stíhá plátce daně, nikoli poplatníka. Jestliže správní orgány a krajský soud dospěly k závěru, že v důsledku zneužití práva nebyly splněny materiální podmínky pro uplatnění osvobození od daně, logickým důsledkem tohoto závěru je, že stěžovatelka byla jako plátce daně v souladu s § 38d odst. 2 zákona o daních z příjmů povinna v rámci vyplácení dividend srazit a odvést 15% daň za poplatníka této daně – příjemce dividend. Za sražení a odvedení daně stěžovatelka odpovídala z titulu svého postavení jako plátce daně (§ 38d odst. 5 zákona o daních z příjmů). Jelikož stěžovatelka jakožto plátce daně nesplnila svoji povinnost a v důsledku toho nebyla daň vybíraná srážkou uhrazena, byla jí stanovena k přímé úhradě.

[88] Pokud stěžovatelka považuje za zavádějící údaj o výlučném přístupu Ing. A. XX. k internetovému bankovnictví WW. A. Ltd v roce 2013, lze konstatovat, že stěžovatelka toto zjištění ve vztahu ke kontrolovanému období roku 2013 nikterak nezpochybňuje. Nadto se nejednalo o rozhodující okolnost pro závěr o zneužití práva. Pro posouzení věci Nejvyšší správní soud nepovažuje za relevantní, že od roku 2015 byly příkazy zadávány prostřednictvím přístupu zřízeného pro jediného společníka správce trustu, který společnosti WW. A. Ltd fakturoval mimo jiné za službu údržby bankovního účtu (dle faktur předložených stěžovatelkou v odvolacím řízení).

III. 3. Neprovedení důkazu

[89] K námitce neprovedení důkazu výslechem správce (*trustee*, patrně míněno ředitelek správce trustu) Nejvyšší správní soud uvádí, že se ztotožňuje s krajským soudem, že způsob, jímž se žalovaný vypořádal s neprovedením navrženého výslechu, nemohl mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

[90] Stěžovatelka v druhém doplnění odvolání uvedla, že list přání je právně nezávazný dokument a správce může postupovat za určitých podmínek odlišně, a že předloženým prohlášením *trustee* ozřejmila důvody pro postup, který v daném čase zvolili, s tím, že pro případ přetrvávajících pochybností o jejich postupu navrhla za účelem doložení postupu *trustee* při naplňování smyslu a účelu WW. B. TRUST jejich výslech. Současně navrhla jejich výslech k prokázání, že v lednu 2019 došlo k uskutečnění výplaty beneficientovi, v jaké výši a z jakého důvodu, a žádala, aby k těmto skutečnostem nebyl proveden výslech beneficienta. V žalobě namítla, že „*vlastní důvody, pro které trustee (správci trustu) rozhodli o výplatě peněžních prostředků tak, jak rozhodli*," doložila přílohami č. 7 až 9 druhého doplnění odvolání, které žalovaný nereflektoval, a současně navrhla výslech *trustee* za účelem objasnění jejich postupu. Vytýkala žalovanému, že se v odůvodnění, proč výslechy neprovedl, nevyjádřil k tomuto rozsahu navrženého výslechu.

[91] Krajský soud v napadeném rozsudku nehodnotil neprovedený důkaz. Vyplývá z něj, že skutečnosti, které jimi stěžovatelka hodlala prokázat, tedy postup správce trustu při výplatě prostředků beneficientům a důvody, pro něž rozhodl o první výplatě až v lednu 2019, dostatečně plynuly z prohlášení ředitelky A. B. předložených v odvolacím řízení, nemohly však zvrátit závěr o zneužití práva. S tím se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Prohlášení, z nichž krajský soud vycházel, byla součástí správního spisu, který měl soud

k dispozici a který není předmětem dokazování (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud dodává, že ani prohlášení správce trustu z května 2022, které citovala stěžovatelka v kasační stížnosti, neobsahuje žádné nové relevantní skutečnosti.

[92] Nejvyšší správní soud se neztotožňuje se stěžovatelkou, že by rozhodnutí žalovaného a krajského soudu pramenilo z nepochopení běžného fungování trustové struktury. Pokud stěžovatelka zmiňuje, že správním orgánům a krajskému soudu nic nebránilo provést výslech prof. C. D., je třeba uvést, že tento výslech nenavrhla. Ani v kasační stížnosti neuvádí, co přesně jím mělo být prokázáno. Žalovaný ani krajský soud obsah předloženého stanoviska, v němž se prof. C. D. vyjadřovala ke kyperské právní úpravě, nezpochybňovali. Vzhledem ke konkrétním okolnostem případu však dospěli k závěru o zneužití práva, s nímž se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[93] Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[94] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. září 2023

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu